

**OKVIRNA NAVODILA ZA SESTAVO, IZPELJAVO IN OCENJEVANJE
PRVE PISNE NALOGE DRŽAVNEGA IZPITA**

SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Vse licejske, tehniške in poklicne smeri

Značilnosti nalog

1) Tipologija nalog

- A – Analiza in interpretacija slovenskega literarnega besedila
- B – Analiza in tvorba razpravljalnega besedila
- C – Kritično pojasnjevalno-razpravljalno razmišljanje o aktualni temi

Vsebinska področja nalog določa 17. člen delegiranega zakona 62/2017. Ta so: umetniško, zgodovinsko, filozofsko, znanstveno, tehnološko, ekonomsko in socialno. Kandidatom bo zagotovljena dovolj široka paleta nalog, zato bodo lahko izbirali med sedmimi nalogami, in sicer dvema tipologije A, tremi tipologije B in dvema tipologije C.

2) Struktura nalog

Tipologija A: Analiza in interpretacija slovenskega literarnega besedila iz obdobja od Slovenske moderne do sodobnosti. Dani bosta dve nalogi iz različnih obdobj oz. različnih literarnih zvrsti.

Tipologija B: Analiza in tvorba razpravljalnega besedila. Naloga bo vsebovala v sebi zaključeno besedilo ali vsebinsko zaokrožen odlomek iz širšega besedila. Od kandidata-tke bo zahtevala najprej razumevanje/interpretacijo predlaganega besedila, in sicer tako celote kot posameznih delov. Prvemu delu bo sledil komentar, v katerem bo kandidat razvil svoje misli o tezi oz. tezah, ki jih prinaša predlagano besedilo, in to tudi na podlagi znanja, ki si ga je pridobil v teku študija.

Tipologija C: Kritično pojasnjevalno-razpravljalno razmišljanje o aktualni temi. Tema naloge bo v vsebinskem pogledu blizu življenjski izkušnji dijakinj in dijakov. Spremljalo jo bo lahko kratko pomožno besedilo z dodatnimi izhodišči za razmišljanje. Naloga bo od kandidata-tke lahko zahtevala, da besedilo opremi z naslovom, ki bo skladen z vsebino, ter da razmišljanje razdeli na smiselno enotne odstavke s podnaslovi.

Trajanje naloge: šest ur.

Temeljna vsebinska področja

Tako z ozirom na predlagana besedila kot z ozirom na teme bodo vse naloge ne glede na tipologijo lahko povezane s področji, ki jih določa 17. člen delegiranega zakona 62/2017 in ki so: umetniško, literarno, zgodovinsko, filozofsko, znanstveno, tehnološko, ekonomsko, socialno.

Med nalogami tipologije B mora vsaj ena biti povezana s področjem zgodovine.

Cilji naloge

Cilji pouka *Slovenskega jezika in književnosti* zadevajo po eni strani razvijanje primernih jezikovnih zmožnosti v slovenskem knjižnem jeziku in po drugi spoznavanje slovenske ter svetovne književnosti.

Pri jeziku je treba splošne kompetence razlikovati od specifičnih. Splošne jezikovne kompetence se predpostavljajo za vsakršno vrsto nalog in za vse šolske smeri. Tu gre za slovnično pravilnost, dovolj bogato besedišče, zmožnost sestavljanja smiselnega in povezanega besedila, obvladovanje pravopisnih pravil itd. Omenjene kompetence se preverjajo tudi v pasivni obliki, namreč glede na razumevanje danega besedila.

Ko tu govorimo o specifičnih kompetencah, ne mislimo toliko na različne ubeseditvene načine in slogovne postopke (npr. razpravljalni, pojasnjevalni, razlagalni ipd.), saj so realna besedila v večini primerov mešanica različnih postopkov in pristopov. Pač pa je tu bolj na splošno mišljeno, da je potrebno pri sestavi slehernega besedila upoštevati izbrano vsebino in zorni kot, s katerega se določena vsebina obravnava.

Pri analizi literarnega besedila (tipologija A) je v ospredju razumevanje ključnih točk besedila samega in njegovega pomena, pa tudi zmožnost njegove interpretacije onkraj dobessedne ravni. Besedilo bo dijak-inja obravnaval-a v luči svoje osebne in izobraževalne izkušnje ter ga postavil-a v širši zgodovinski in kulturni okvir. V analizi in komentarju bo moral-a dijak-inja uporabljati strokovno in natančno besedišče, ki naj presega običajno splošno-sporazumevalno raven.

Pri tipologiji B mora dijak-inja v prvi vrsti dokazati zmožnost razumevanja danega besedila, prepoznavanja njegovih ključnih mest in izpostavljenih tez vključno z argumenti v prid ali proti njim ter strukture besedila. Nato mora tudi sam-a oblikovati besedilo, v katerem naj predstavi in utemelji svoje stališče (tvorba razpravljalnega besedila) ter se pri tem nasloni tudi na znanje, ki si ga je pridobil-a v teku študija.

Pri tipologiji C mora biti dijak-inja zmožen-žna suvereno obravnavati dano temo, jo razviti in pri tem uporabiti znanje, ki ga je pridobil-a v teku študija, pa tudi osebne ideje in ocene. Od dijak-inje se pričakuje, da bo svoje znanje predstavil-a urejeno, jasno in vsebini primerno.

Kazalniki in opisniki ocenjevanja

Splošni del (do 60 točk)
KAZALNIK 1 <ul style="list-style-type: none">- Ideacija, načrtovanje in organizacija besedila- Besedilna kohezija in koherenca
KAZALNIK 2 <ul style="list-style-type: none">- Ustreznost in bogastvo besedišča- Slovnična pravilnost (pravopis, oblikoslovje, skladnja); raba ločil
KAZALNIK 3 <ul style="list-style-type: none">- Obsežnost in natančnost znanja in kulturna razgledanost- Kritična presoja in osebno vrednotenje

Kazalniki in opisniki ocenjevanja – specifični del

Tipologija A

Elementi, ki jih ocenjujemo (do 40 točk)
<ul style="list-style-type: none">- Upoštevanje navodil (dolžina, parafraziranje, povzemanje)- Zmožnost celostnega razumevanja besedila in njegovih tematskih in slogovnih vozlišč- Natančnost analize besedišča, skladnje, sloga in retoričnih elementov v besedilu (če navodila to zahtevajo)- Ustrezna in razčlenjena interpretacija izhodiščnega besedila

Tipologija B

Elementi, ki jih ocenjujemo (do 40 točk)
<ul style="list-style-type: none">- Razbiranje teze in argumentov v izhodiščnem besedilu- Zmožnost oblikovanja lastnega razmišljanja in rabe ustreznih konektorjev/povezovalnih elementov- Pravilna in skladna raba védenj in znanj pri lastnem utemeljevanju

Tipologija C

Elementi, ki jih ocenjujemo (do 40 točk)
<ul style="list-style-type: none">- Skladnost besedila z izhodiščno temo in ustrezno oblikovanje naslova in morebitnih mednaslovov- Urejeno in linearno razvijanje teme- Ustreznost in razčlenjenost védenj in znanj

Končna ocena naloge je vsota točk splošnega in specifičnega dela izbrane tipologije, pretvorjena v dvajsetinke. (100 : 5, zaokroženo navzgor v primeru ostanka, ki je enak ali višji od 0,50).

Dodatek

Tako dobljena končna ocena v dvajsetinkah se pretvori v petnajstinke po tabeli, ki jo je posredovalo Ministrstvo za šolstvo z dopisom št. AOODGOSV/12545 z dne 7. junija 2019:

Dvajsetinke	1	2-3	4	5	6-7	8	9	10-11	12	13	14-15	16	17	18-19	20
Petnajstinke	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15